

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โรงเรียนกลุ่มบันนังสตา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2

Instructional Leadership of School Administrators Affecting Effectiveness of
Internal Quality Assurance in Bannang Sata Cluster under Yala Primary
Educational Service Area Office 2

¹ณพัฐธิกา ปิติเลิศศิริกุล (Napatthika Pitilerdsirikul)

²นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา (Nirut Nantamaswangnara)

สถาบันรัชต์ภาคย์ (Rajapark Institute)

Email: nirut_14@hotmail.com

Received January 28, 2021; **Revised** March 20, 2021; **Accepted** April 20, 2021

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the instructional leadership of school administrators; (2) to study the effectiveness of internal quality assurance; and (3) to study the instructional leadership of school administrators that affect the effectiveness of internal quality assurance, in Bannang Sata Cluster under Yala Primary Educational Service Area Office 2. The population consisted of teachers of the schools. The samples were 118 informants. The research instrument was a questionnaire. The reliability was 0.887. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis. The results of the research were as follows: (1) The levels of the instructional leadership of school administrators, overall and specific was in the high level, the Managing Curriculum and Instructional were ranked the highest, followed by the Promoting Instructional Climate, the Monitoring of Teacher Performance and the Supervising Teaching were in the lowest rank; (2) The levels of the effectiveness of internal quality assurance, overall and specific was in the high level, the Quality of Learner was ranked the highest, followed by the Student-Centered Teaching and Learning and the Administration and Management were in the lowest rank; (3) The instructional leadership of school administrators which affect in the effectiveness of internal quality assurance, there was only one component: Monitoring of Teacher Performance. The effective to predict accounted for 25.40 percent.

Keywords: instructional leadership; internal quality assurance; Bannang Sata

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบันนังสตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2, 2. ศึกษาประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบันนังสตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 และ 3. ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบันนังสตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ประชากรในการวิจัย คือ บุคลากรครูผู้สอนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.887 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ด้านการดูแลและติดตามการสอนของครู และด้านการนิเทศการสอน ตามลำดับ 2) ประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านคุณภาพของผู้เรียน ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ตามลำดับ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีเพียงตัวแปรเดียว คือ ด้านการดูแลและติดตามการสอนของครู โดยสมการถดถอยมีอำนาจในการทำนายคิดเป็นร้อยละ 25.40

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; การประกันคุณภาพภายใน; บันนังสตา

บทนำ

การจัดการศึกษาทุกประเภททุกระดับนั้น งานด้านวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำจะต้องแสดงบทบาทในการเป็นผู้นิเทศและให้คำปรึกษา เพื่อช่วยเหลือ แก่ครู อาจารย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลัก อันเป็นปัจจัยอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (Phrakhr Dhammathornchaiwicht Chayabhinundho, 2019) โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่เป็นผู้นำการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (Jaras Atiwitthayaporn (2011)) หรือเรียกว่าเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ซึ่งเป็นพฤติกรรม ลักษณะการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา (Chadtamon Fukyaem, Marasri Sutanithi and Sarayuth Sethakajorn, 2017) รวมถึงการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียนโดยอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมาย พันธกิจ การบริหารหลักสูตรและการสอน การพัฒนาครู การส่งเสริมบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา (Balqis Kasa, 2017)

การศึกษาของ Manoch Hengyodmak and Arkom Eungpuang (2016) แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงวิชาการเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยที่ประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลมีความต้องการที่จะบรรลุถึงอย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะบอกว่าบรรลุประสิทธิภาพหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับเกณฑ์มาวัดความมีประสิทธิภาพขององค์กร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานสำหรับการประเมินประสิทธิภาพทางการศึกษา ประกอบกับ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (Bureau of Education Testing, 2018)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ มักจะกล่าวมา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการจะสามารถช่วยพัฒนาไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนยกระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาได้อย่างถูกต้อง เพิ่มประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และจัดให้มีการสนับสนุนส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบันนังสตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบันนังสตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบันนังสตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์งานของ Bossert (1988); Davis and Thomas (1989); Krug (1992); Hallinger and Murphy (1985); Glickman (1990); Weber (1996); Visanu Junlawan (2004) และ Prasit Kheowsri et al. (2005) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ (1) การนิเทศการสอน (2) การดูแลและติดตามการสอนของครู (3) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และ (4) การบริหารหลักสูตรและการสอน
- 2) ประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ

ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Bureau of Education Testing, 2018)

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ บุคลากรครูโรงเรียนกลุ่มบ้นมังสตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำนวน 171 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 118 คน ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยลงพื้นที่ทั้ง 8 โรงเรียน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม พ.ศ. 2563

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการได้รับการศึกษาอย่างจริงจังในช่วงปีค.ศ. 1980 โดยเริ่มจากความพยายามแก้ปัญหาการเรียนรู้นักเรียนโดยการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา (Teerathon Suteethon, Somchai Thepsaeng and Somboon Burasiriluk, 2016)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการเป็นหลัก สามารถทำวิสัยทัศน์ให้กลายเป็นความจริง รวมถึงการทำการงานของผู้บริหารเองหรือการมอบหมายงานให้ผู้อื่น ปฏิบัติแทนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้นักเรียน (Wildy and Dimmock, 1993) สร้างความเป็นมิตรกับครูใช้เวลาในชั้นเรียนในฐานะของผู้ร่วมงานและสนทนากับครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน (Hoy and Hoy, 2003)

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการจากแนวคิดของนักการศึกษาภายนอกและภายในประเทศ ประกอบไปด้วย Bossert (1988); Davis and Thomas (1989); Krug (1992); Hallinger and Murphy (1985); Glickman (1990); Weber (1996); Visanu Junlawan (2004) และ Prasit Kheowsri et al. (2005) เพื่อหาองค์ประกอบหรือคุณลักษณะของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับการวิจัยครั้งนี้ พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีลักษณะคล้ายคลึงหรือเหมือนกัน ได้แก่

1) การนิเทศการสอน (Supervising Teaching) เป็นวิธีการพัฒนาครูอย่างจริงจังมากกว่าการนิเทศการสอนตามสภาพปัญหาหรือการประเมินการปฏิบัติงานย้อนหลัง ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมองไปข้างหน้าเพื่อให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ด้วยพัฒนาคุณภาพในตัวของคุณครูแต่ละคน ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้นักเรียน (Krug, 1992)

2) การดูแลและติดตามการสอนของครู (Monitoring of Teacher Performance) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานงานการเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางต้องตระหนักถึงกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนและความต้องการในการเรียนรู้นักเรียน เพื่อที่จะทำให้ทุกฝ่ายเกิดความมั่นใจได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเป็นไปอย่างถูกต้องและยังองค์ประกอบที่สำคัญหนึ่งที่จะช่วยให้เป้าหมายขององค์กรบรรลุผล (Hallinger and Murphy, 1985)

3) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน (Promoting Instructional Climate) ผู้นำทางวิชาการต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน โดยให้มีระเบียบขั้นตอนน้อยลง และลดภาระงานด้านเอกสารของครู (Bossert, 1988) สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมของโรงเรียนที่มุ่งการเรียนรู้ พัฒนาครูแกนนำ พัฒนาและรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน (McEwan, 1998)

4) การบริหารหลักสูตรและการสอน (Managing Curriculum and Instructional) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียนโดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Ministry of Education, 2008)

ประสิทธิภาพ

ประสิทธิผล (Effectiveness) คือ การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตหรือผลลัพธ์ตามที่กำหนด โดยไม่แน่ใจว่าจะใช้ทรัพยากรไปเท่าไร ขอเพียงให้ได้ผลตามที่คาดหวังก็แล้วกัน (Pravej Maharutsakul, 2010) เป็นเครื่องมือหรือตัวบ่งชี้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารว่า การบริหารองค์การใดองค์การหนึ่งสามารถบริหารจนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้มากน้อยเพียงใด นักวิชาการและนักวิจัยทางการศึกษาได้นิยามประสิทธิผลของโรงเรียนเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ประสิทธิภาพในฐานะเครื่องมือวัดความสำเร็จของโรงเรียนตามที่โรงเรียนกำหนดไว้ กล่าวคือ การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น หมายถึง การที่โรงเรียนเต็มเปี่ยมไปด้วยคุณภาพตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Reynolds and Creemers, 1990)

2) ประสิทธิภาพที่เน้นผลลัพธ์หรือผลผลิตที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน กล่าวคือ ประสิทธิภาพของโรงเรียนจะมีลักษณะแคบและเฉพาะเจาะจงที่นักเรียนเป็นสำคัญ อาทิ Sergiovanni (1987) ที่กล่าวว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิผลคือโรงเรียนที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคะแนนจากการทดสอบ

3) ประสิทธิภาพเป็นมุมมองในหลายมิติทางการบริหารที่มีผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียน อาทิ Hoy and Miskel (1991) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน สามารถพิจารณาได้ 4 ประการ คือ (1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์สูง (2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก (3) ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และ (4) ความสามารถในการแก้ปัญหาโรงเรียน

การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 นิยาม “การประกันคุณภาพการศึกษา” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่า สถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลและประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทาง

ดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก (Bureau of Education Testing, 2018)

ดังนั้น ประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จึงประกอบไปด้วยมาตรฐาน 3 มาตรฐาน ตามที่ประกาศได้กำหนดไว้ ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บแบบสอบถามโดยมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาประกอบในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย
2. สร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตั้งคำถามแบบปลายปิดและกำหนดข้อคำถาม

เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามหลักของ Likert Scale 5 ระดับ

3. นำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.887

4. นำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตัวเองจำนวน 118 ชุด

5. นำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยที่ได้รับกลับมา พร้อมตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และบันทึกข้อมูลทั้งหมดเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคำนวณทางคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และข้อมูลประเมินตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้แก่ ระดับความคิดเห็นด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับความคิดเห็นด้านประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยมีสถิติที่ใช้ประกอบไปด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Thanin Silpcharu, 2012)

2. ผู้วิจัยได้ใช้สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) สำหรับการอธิบายผลการศึกษาด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) โดยใช้วิธีการ stepwise เพื่อให้สามารถลดตัวแปรอิสระเฉพาะที่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น (Suchart Prasitratthasin, 2013) โดยที่ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทำนายตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอนเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.12$) รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.07$) ด้านการดูแลและติดตามการสอนของครู ($\bar{x} = 4.03$) และ ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{x} = 4.00$) ตามลำดับ ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อที่	ตัวแปร	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านการนิเทศการสอน	4.00	.644	มาก
2	ด้านการดูแลและติดตามการสอนของครู	4.03	.633	มาก
3	ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน	4.07	.709	มาก
4	ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน	4.12	.702	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.06	.672	มาก

2. ประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 4.17$) และด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ($\bar{x} = 3.91$) ตามลำดับ ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อที่	ตัวแปร	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านคุณภาพของผู้เรียน	4.18	.614	มาก
2	ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	3.91	.674	มาก
3	ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.17	.622	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.09	.637	มาก

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการดูแลและติดตามการสอนของครู (X_2) เป็นตัวแปรเพียงตัวแปรเดียวที่สามารถอธิบายการผันแปรของประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดีที่สุด โดยสามารถอธิบายการผันแปรได้ร้อยละ 25.40 ($R^2 = .254$) ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยวิธีการเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอนระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวแปร	B	Beta	t-value	R	R^2
X_2	3.53	.503	6.276**	.503	.254
ค่าคงที่ (Constant)	2.663				

** $p < 0.01$, $SE = .34$

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มบันนังสตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ด้านการดูแลและติดตามการสอนของครู และด้านการนิเทศการสอนตามลำดับ สอดคล้องกับ Wanpadet Meechai, Wallapha Ariratana and Prakittiya Tuksino (2011) ที่ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนกลุ่มบันนังสตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ตามลำดับ สอดคล้องกับ Piyaporn Boonbai (2020) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนกลุ่มบันนังสตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ได้แก่ ด้านการดูแลและติดตามการสอนของครู สอดคล้องกับ Thawan Ngo-sate and Hiran Prasarnkarn (2017) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในภาพรวมและรายด้าน และ Piyawan Waewanchit, Chamaiporn Disathaporn and Jantarat Putiriyawat (2019) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาทุกด้านร่วมกันพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุได้ร้อยละ 39.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ มีอำนาจการพยากรณ์สูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน และด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ตามลำดับ

สรุปผล

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และ ประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนกลุ่มบันนังสตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการดูแลและติดตามการสอน ของครู เป็นปัจจัยที่อธิบายประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากข้อค้นพบที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านนิเทศการศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ย น้อยกว่าด้านอื่นๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา เพื่อ เพิ่มศักยภาพในการวางแผนและช่วยเหลือ การสนับสนุนและการให้คำแนะนำครู การแบ่งเวลาสำหรับการสังเกตการสอน รวมถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับกับครูเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนตามที่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้

2. จากข้อค้นพบที่พบว่า ประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สถานศึกษา จึงควรที่จะรักษาและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีความคิดต่อยอด ความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรม รวมไปถึงการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสาธารณะ ด้านการเรียนการสอนยังคงมุ่งเน้นใน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้วยกระบวนการจัดการการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อ ต่อการเรียนรู้ อาทิ อาคารปฏิบัติการที่เพียงพอ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ามาสู่ส่วนร่วมในการกิจกรรมให้เกิด การเรียนรู้ จัดให้มีการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหาร จัดการและการจัดการเรียนรู้ และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนทันทีเพื่อนักเรียนนำไปใช้พัฒนาตนเอง

3. จากข้อค้นพบที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการดูแลและติดตามการสอน ของครู เป็นปัจจัยที่อธิบายประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดีที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดเจตคติที่ดีใน การปฏิบัติงาน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น บริหารงานแบบมีส่วนร่วมให้ทีมงานมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมทำร่วมตัดสินใจและร่วมรับผิดชอบ พัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคลากรอื่นได้ ใช้เวลาใน ชั้นเรียนในฐานะของผู้ร่วมงานและสนทนากับครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนการปรับปรุงการเรียนการสอนและการ เรียนรู้ที่เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำการศึกษาระดับผู้นำทางวิชาการเป็นกรณีศึกษาในโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งที่มีการบริหารจัดการที่เป็น เลิศเพื่อค้นหาแนวทางในการปฏิบัติที่ดีตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ทำการออกแบบการวิจัยเป็นแบบการวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก มากยิ่งขึ้น

3. เปรียบเทียบรูปแบบภาวะผู้นำในแบบอื่น ๆ กับภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อการประคุณภาพภายในของสถาบันที่มีประสิทธิผล

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยนี้ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาภาวะการเป็นผู้นำทางวิชาการในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนกลุ่มบ้นมังสา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ดังต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่องเข้าสู่มาตรฐานสากล
2. การใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด และตรงกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ
4. มีระบบการวัดประเมินผลตามสภาพจริง มุ่งตรงต่อการบรรลุมาตรฐานคุณภาพ และบันทึกผลงานที่ผู้บริหารและครูตรวจสอบผลการเรียนและบันทึกผล นำผลมาใช้ในการพัฒนาและรายงานสู่ชุมชนสมำเสมอว่าการจัดการเรียนการสอนทำให้บังเกิดผลตามเป้าหมายคุณภาพการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าได้ดี

References

- Atiwithayaporn, J. (2011). *Principle and Theory of Educational Administration* (2nd ed.). Songkhla: Thanksin University.
- Boonbai, P. (2020) *Instructional Leadership of School Administrators Affecting Effectiveness of Internal Quality Assurance in Schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1*. Master of Education (Education Administration). Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Bossert, A. (1988). *Leadership in organization*. Eagle wood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bureau of Education Testing. (2018). *Guidelines for Quality Assessment according to Educational Standards – Primary Level, Basic Education Level and Special Education Level*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand Printing.
- Fukyaem, C., Sutanithi, M., & Sethakajorn, S. (2017). The Model of Instructional Leadership Effectiveness of School Administrators Nonthaburi Provincial Administrative Organization. *SWU Educational Administration Journal*, 14(26), 130–139.
- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional leadership behavior of principals. *Elementary School Journal*, 86(2), 217–247.

- Hengyodmak, M., & Eungpuang, A. (2016). Instructional Leadership of School Administrators Affecting the Effectiveness of Private School in Buriram. *Journal of Education Khon Kaen University*, 10(4), 112–118.
- Hoy, A. W., & Hoy, W. K. (2003). *Instructional Leadership: A Learning–Centered Guide*. Boston: Allyn and Bacon.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1991). *Educational administrations: Theory research and practice* (4th ed.). New York: McGraw–Hill.
- Junlawan, V. (2004). *A Factor Analysis of School Principals Instructional Leadership of Saraburi Primary Education Office*. Master of Education (Educational Administration). Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
- Kasa, B. (2017). *Instructional Leadership of School Administrators in Krongpinang District under Yala Primary Educational Service Area Office 1*. Master of Education (Educational Administration). Yala Rajabhat University.
- Kheowsri, P. et al. (2005). *Model for Instructional Leadership Behavior Development of School Managers in Basic Education Level*. Bangkok: NIDTEP.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30, 607– 610.
- Krug, S. E. (1992). Instructional Leadership: A Constructivist Perspective. *Educational Administration Quarterly*, 28(3), 430–443.
- Maharutsakul, P. (2010). How to increase work efficiency?. *For Quality Magazine*, 17(151), 109–112.
- McEwan, E. K. (1998). *Seven steps to effective instructional leadership*. California: Corwin Press.
- Meechai, W., Ariratana, W., & Tuksino, P. (2011). Instructional Leadership Affecting Academic Administration in the School under the Khonkaen Provincial Administrative Organization. *Journal of Education Khon Kaen University*, 5(2), 79–85.
- Ministry of Education. (2008). *The Basic Education Curriculum 2008*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand Printing.
- Phrakhru Dhammathornchaiwichit Chayabhinundho. (2019). Academic Leadership Component: Buddhist Leadership. *Journal of Dhammawit*, 2(2), 347–352.
- Prasitratthasin, S. (2013). *Applications of Statistical Methods in Research* (6th ed.). Bangkok: Samlada.

- Reynolds, D., & Creemers, B. (1990). School Effectiveness and School Improvement: A Mission Statement. *School Effectiveness & School Improvement*, 1(1), 1-3.
- Sergiovanni, T. J. (1987). *Education Governance and Administration* (2nd ed.). New Jersey: Englewood Cliffs.
- Silpcharu, T. (2012). *Research and Data Analysis with SPSS and AMOS Statistics* (13th ed.). Bangkok: Business Research & Development Institute.
- Suteethon, T., Thepsaeng, S., & Burasiriluk, S. (2016). Academic Leadership of Modern Teachers. *SWU Educational Administration Journal*, 13(24), 54-61.
- Waewanchit, P., Disathaporn, C., & Putiariyawat, J. (2019). Academic Leadership of school Administrators Affecting Learning Organization of Educational Institutions in the Bangkok Metropolitan Thungkhru District Office. *SWU Educational Administration Journal*, 15(29), 1-10.
- Wildy, H., & Dimmock, C. (1993). Instructional leadership in primary and secondary school. *Journal of Educational Administration*, 31(21), 43-61.